

Joensuun Sosialidemokraattisen valtuustoryhmän valtuustoaloite päivähoiton kokonaisselvityksen tekemisestä

KV 30.01.2017 § 9

Joensuun Sosialidemokraattinen valtuustoryhmä jätti 30.1.2017 kaupunginvaltuuston puheenjohtajalle valtuustoaloitteen päivähoiton kokonaisselvityksen tekemisestä.

Valtuustoaloitteen olivat allekirjoittaneet valtuutetut Juha Hämäläinen, Seppo Eskelinen, Pentti Kosonen, Pekka Kolehmainen, Hannu Holopainen, Maija Martikainen, Eira Väänänen, Heino Rätty, Pentti Keskisalo, Juhani Meriläinen ja Leo Leino.

Päätös:

Lähetettiin kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

KH 22.05.2017 § 235

Kaupunginhallitus päätti kokouksessaan 6.2.2017 siirtää asian hyvinvointipalvelujen valmisteltavaksi.

Päivähoidon johtaja Päivi Liuski on toimittanut vastauksen aloitteeseen. Hyvinvointilautakunta käsittelee aloitetta kokouksessaan 31.5.2017.

Joensuun Sosiaalidemokraattinen valtuustoryhmä jätti 30.1.2017 kaupunginvaltuuston puheenjohtajalle valtuustoaloitteen päivähoiton kokonaisselvityksen tekemisestä. Vastauksenaan valtuustoaloitteeseen todetaan seuraavaa:

1. Subjektiiiviseen päivähoito-oikeuteen ja ryhmäkokoihin tehtyjen muutosten vaikutukset

Subjektiiivisen varhaiskasvatusoikeuden muutos otettiin käyttöön Joensuussa 1.8.2016 alkaen. Varhaiskasvatusoikeus rajattiin lainsäädännöllä 20 tuntiin viikossa. Varhaiskasvatusta on järjestettävä kokopäiväisesti, jos lapsen huoltajat työskentelevät kokoaikaisesti taikka opiskelevat, toimivat yrittäjänä tai ovat omassa työssä päätoimisesti. Lapsella on lisäksi oikeus 20 tuntia laajempaan varhaiskasvatukseen siinä laajuudessa kuin se on tarpeellista lapsen huoltajan osa-aikaisen tai väliaikaisen työssäkäynnin, työllistymistä edistävään palveluun osallistumisen, kuntoutuksen tai muun vastaavan syyn vuoksi. Lapselle on järjestettävä varhaiskasvatusta kokopäiväisesti, jos se on tarpeen lapsen kehityksen, tuen tarpeen tai perheen olosuhteiden takia taikka se on muutoin lapsen edun mukaista. Käytännössä Joensuussa näin on toimittu, jos perhe on kokopäiväistä varhaiskasvatusta pyytänyt.

20 tunnin varhaiskasvatuksen käyttäjiä on tällä hetkellä 270 lasta. Paikkojen täydessä on ajateltu niin, että kaksi 20-tuntista lasta voi käyttää samaa paikkaa toinen alkuviikon ja toinen loppuviikon tai toinen aamupäivän ja toinen iltapäivän. Yksiköissä on näiltä osin tehty tiivistämistä niin paljon kuin se on ollut mahdollista perheiden ja lasten tilanteet huomioiden. Alle 3-vuotiaita lapsia ei käytännön syistä voi sijoittaa iltapäiväryhmiin, koska he tarvitsevat mahdollisuuden päivälepoon. Saman perheen lapset on yritetty sijoittaa samaan aikaan toimiviin ryhmiin ettei perheen tarvitse tuoda ja hakea lapsia hoitoon montaa kertaa saman päivän aikana. Joissakin yksiköissä iltapäiväpaikkoja on em. syistä jäänyt tyhjiksi.

Varhaiskasvatuspaikkojen käyttöä seurataan kahdella eri tavalla. Lasten läsnäolokirjausten perusteella saadaan yksityiskohtaista tietoa yksittäisen ryhmän ja päiväkodin paikkojen käytöstä. Läsnäolokirjausten perusteella paikkojen päivittäistä käyttöä seurataan jatkuvasti palveluohjauksessa uusia lapsia ryhmiin sijoitettaessa. Lisäksi paikkojen päivittäistä käyttöä seurataan hallinnossa pistokokeen omaisesti. Lasten läsnäoloista tehdään kuukausikohtainen koonti päiväkohteittain hallinnon työvälineeksi.

Valtuustoaloitteeseen vastaamista varten tehtiin otanta kuukausikohtaisista koonneista. Tarkasteluajankohdiksi valittiin syyskuu, marraskuu, helmikuu ja huhtikuu. Otannan perusteella on nähtävissä, että subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden muuttumisella tai ryhmäkokojen kasvattamisella ei juurikaan ole ollut vaikutusta päivähoitopaikkojen suhteutettuun käyttöasteeseen tai henkilöstön poissaoloihin.

Subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden ennakoitujen kustannusvaikutukset on arvioitu vuoden 2017 talousarvioon. Kustannuksia leikattiin talousarviosta 20 tunnin varhaiskasvatusoikeuden piiriin kuuluvien lasten määrän perusteella (270 käyttäjää) sillä ajatuksella, että päivähoitoryhmiä voidaan tiivistää. Leikkaus oli yhteensä kolme ryhmää eli 500 000 €. Neljän ensimmäisen kuukauden perusteella näyttää, että kustannussäästöarvio on realistinen.

Ryhmäkoko kasvoi lainsäädäntömuutoksen seurauksena yli 3-vuotiaiden ryhmässä 21 lapsesta 24 lapseen 21 päiväkotiryhmässä. Ryhmäkokojen kasvattaminen tehtiin tilakeskuksen, varhaiskasvatuksen ja ympäristöterveydenhuollon yhteistyönä tehdyn selvityksen pohjalta. Selvityksessä ryhmäkokojen kasvattaminen todettiin mahdolliseksi 21 lapsiryhmässä, joten toimenpiteellä saatiin 63 päivähoitopaikkaa lisää. Kustannusvaikutus vuoden 2017 talousarviossa on 203 000 €. Neljän ensimmäisen kuukauden perusteella näyttää siltä, että kustannussäästöarvio oli realistinen. Jos ratkaisusta luovuttaisiin, tarvittaisiin tätä lapsimäärää varten uusi 4-osastoinen päiväkotito.

Mikäli subjektiivinen varhaiskasvatusoikeus palautettaisiin 20 tunnista kokopäiväiseksi, se tarkoittaisi, että samaa hoitopaikkaa nyt käyttävistä lapsista toiselle tarvitaan toinen hoitopaikka. Muutoksen myötä tarvittaisiin siis 135 paikkaa lisää eli $135 \times 12 \text{ 229 € (v. 2016 tp €/paikka)} = 1,65 \text{ m€}$. Nettovaikutus $1,44 \text{ m€ (10709 €/lapsi)}$. Eli nykyisten tilojen lisäksi tarvittaisiin muutoksen myötä lisätilat 135 lapselle (= 8-osastoinen päiväkotito).

Jos 20-tunnin varhaiskasvatusoikeudesta luovuttaisiin, päätös aiheuttaisi tuon taloudellisen vaikutuksen lisäksi myös jo tehtyihin tilasuunnitelmiin muutostarpeen. Talousarvioon sisällytetyt muutospaketit lähtevät siitä ajattelusta, että 20 tunnin varhaiskasvatuksen kautta saamme sijoitettua taloihin lisää lapsia ja siten tiivistettyä ryhmiä. Esimerkiksi Rantakylän alueella uuden päiväkodin valmistuessa sinne sijoittuvat Rantakylän päiväkodin sekä sen sivuryhmien kaikki lapset (5 ryhmää) ja lisäksi Vesikkopuistosta iltalapsi (2 ryhmää). Tämä mahdollistaa Aallontien päiväkodin lasten ja henkilöstön siirtymisen Vesikkopuiston siirto-tiloihin. Jos 20 tuntiset lapset ovatkin kokopäivälapsia, nämä suunnitelmat eivät toteudu. Samanlaiset suunnitelmat on tehty myös Niinivaara-Hukanhauta-alueelle uuden Hukanhaidan päiväkodin valmistumiseen liittyen.

2. Nykyisten päiväkotien todellinen kunto ja terveellisyys

Varhaiskasvatuksen palveluverkko on muuttunut 2010-luvulla Joensuussa pal-

jon. Perhepäivähoitajien määrä on vähentynyt rekrytointikampanjoista huolimatta, samalla yhä suurempi osa ikäluokasta on tullut varhaiskasvatukseen (päivähoidon) piiriin. Joensuun kantakaupungin alueella lasten määrä on kasvanut. Näistä syistä johtuen kaupunki on sekä rakentanut että vuokrannut uusia päiväkotiteja, samalla kun vanhoja rakennuksia on poistunut käytöstä. Myös yksityiset päiväkotitoimijat ovat investoineet uusiin rakennuksiin.

2010-luvulla toteutuneita uusia päiväkotiteja, joissa kaupunki tuottaa palvelua, ovat Niinivaara, Linnunlahti, Penttilä, Marjala, Kaisla, Sinkkola, Huvikumpu, Niitylahdenranta ja Kiihtelysvaara. Parhailaan rakennetaan uusia päiväkotiteja Rantakylään, Hammaslahteen ja Hukanhaudalle. Lisäksi Soutajanpuiston päiväkotia on laajennettu ja kesällä 2018 Tuulikanteleen huonokuntoiset siirtotilat on tarkoitus korvata pysyvällä ratkaisulla. Uusia yksityisiä päiväkotiteja on toteutunut tai on valmisteilla eri puolille kaupunkia täydentämään kaupungin omaa palveluverkkoa Marjalaan, Noljaakaan, Karhunmäkeen kaksikin, Multimäkeen ja Rantakylään. Yhteensä näitä uusia päiväkotikohteita on siis 20. Käytöstä poistuneita päiväkotiteja ovat mm. Punahilkka, Mehtimäki, Niinivaara (entinen), Karsikko, Siili, Elli ja Kiihtelysvaaran vanhat tilat. Lisäksi kesällä Pataluodon päiväkodin valmistuessa poistuvat Rantakylän ja Aallontien päiväkodit.

Pidempiaikaisten ratkaisujen lisäksi on mm. kasvaneesta tarpeesta ja sisäilmästä johtuen toteutettu siirtotilaratkaisuja, tällä hetkellä 18 ryhmää toimii siirtotiloissa mikä tarkoittaa noin kolmen keskikokoisen päiväkodin lasten määrää. Päiväkotitiloja on siis parannettu systemaattisella työllä ja varsin suurella investointivolyymillä koko 2010-luku. Palveluverkon kehittäminen jatkuu tulevaisuudessaakin, myös kaupungin kasvusta ja keskittymisestä johtuen.

3. Oman varhaiskasvatuksen ja yksityisen päivähoiton suhde

Oman varhaiskasvatuksen ja yksityisen päivähoiton suhde on linjattu kaupunginhallituksen 2014 hyväksymässä Lasten ja nuorten palvelujen toimeenpano-ohjelmassa vuodelle. Toimeenpano-ohjelmassa tavoitteeksi vuodelle 2017 on asetettu, että palvelutuotannosta 20 % olisi yksityistä päivähoitoa.

Kaupunki linjasi yksityisen päivähoiton osuuden tilanteessa, jossa monessa kaupungin omassa yksikössä oli sisäilmaongelmia, 18 päivähoitoryhmää toimi väliaikaisissa siirtotiloissa eikä kaupungin investointimäärärahat tai -aikataulu mahdollistanut kaupungin omaa rakentamista. Yksityisen päivähoiton osuuden lisääminen mahdollisti uusien yksiköiden nopean valmistumisen ja säästi kaupungin investointikustannuksia.

Yksityisen päivähoiton osuus kuntien palvelutuotannosta vaihtelee jonkin verran. Taulukossa otantana joitakin verrokkikuntia:

Kunta/kaupunki	Yksityisen päivähoiton osuus palvelutuotannosta (%)
Espoo	25 %
Joensuu	17,6 % (tavoite 20 %)
Jyväskylä	Jyväskylä 25 %
Kajaani	31 %
Kauhajoki	14 %
Kokkola	10 %
Lahti	10 %
Lappeenranta	30 % (ostopalveluna)
Mikkeli	20 %
Oulu	38,5 %
Pori	15 %
Rauma	17 %

Savonlinna	27 %
Turku	30 %
Vaasa	11 % (tavoite 25 %)
Vantaa	14,1 %

Yksityisen ja kunnallisen päivähoiton kustannuksia on verrattu toisiinsa vertaamalla yksityisen palvelurahan hintaa kunnallisen hoitopaikan hintaan. Laskelmassa kustannukset on yhdenmukaistettu. Alustavan tarkastelun mukaan näyttää siltä, että yksityinen palvelutuotanto on kunnallista palvelutuotantoa edullisempaa. Kustannusten ero vaihtelee yksiköstä riippuen useita prosentteja. Tarkempi selvitys asiasta valmistuu kesän aikana.

4. Yksityisen päivähoiton tason riittävä valvonta

Hankittaessa palveluja yksityiseltä palvelujen tuottajalta kunnan on varmistuttava siitä, että hankittavat palvelut vastaavat sitä tasoa, jota edellytetään vastaavalta kunnalliselta toiminnalta. (Varhaiskasvatuslaki 10 §) Joensuussa yksityisen päivähoiton valvonta on delegoitu lautakunnalta kahdelle perhepäivähoiton ohjajalle. Yksityisen päivähoiton valvonnan pääperiaatteet on määritelty Varhaiskasvatus- ja koulutuslautakunnassa viimeisimmäksi 27.6.2016 § 6g. Yksityisen päivähoiton valvontaa tehdään jatkuvana valvontana niin uuden yksikön perustamisvaiheessa, toiminnan toteutusvaiheessa kuin toimintaa lopetettaessakin. Yksityisen päivähoiton valvojat valvovat, että yksityinen varhaiskasvatuspalvelu täyttää varhaiskasvatuslain ja kunnan sille asettamat vaatimukset.

Yksityiseen päivähoidon valmistellaan palvelusetelijärjestelmän käyttöön ottamista 1.8.2018. Palveluseteliin liittyy sääntökirja, jossa määritellään tarkemmin yksityiseltä päivähoitolta edellytettävät kriteerit. Tässä yhteydessä on mahdollista tarkentaa myös laatukriteereitä, joita kaupunki edellyttää palvelusetelillä toimivalta palveluntuottajalta. Sääntökirja toimii yhtenä oleellisena valvonnan ohjausvälineenä, samoin 1.8.2017 myös yksityisille päiväkodeille käyttöön otettava Daisy-toiminnanohjausjärjestelmä ja valtakunnallisiin varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin ja Joensuun seudun varhaiskasvatussuunnitelmaan pohjautuvat yksiköiden varhaiskasvatussuunnitelmat.

5. Oman varhaiskasvatustyön laadun ja monipuolisuuden kehittäminen

Oman varhaiskasvatustyön laatuun on kiinnitetty huomiota viimeisten viiden vuoden aikana sekä panostamalla varhaiskasvatuksen pedagogiikan kehittämiseen, johtamisrakenteiden luomiseen että pedagogisen johtamisen pitkäkestoiseen täydennyskoulutukseen. Päivähoitopaikkahakemusten käsittelyn ja lasten päivähoidon sijoittamisen keskittäminen varhaiskasvatuksen palveluohjausyksikköön vapautti päiväkodin johtajien työaikaa. Vapautunut aika ohjeistettiin käytettäväksi pedagogiseen kehittämiseen ja kehittämistyön tueksi järjestettiin pedagogisen johtamisen koulutusta.

Joensuun pedagogisiksi painopistealueiksi on varhaiskasvatuksen johtoryhmässä linjattu:

- varhaiskasvatussuunnitelmaan perehtyminen, joka sisältää: kolmiportaiseen tukeen perehtymisen ja laadun varmistuksen, arvioinnin suunnittelun ja toimeenpanon
- Positiivinen pedagogiikka
- Miniverso

Omien yksiköiden pedagogista kehittämistyötä on tehty intensiivisesti ja se on huomattu myös valtakunnan tasolla. Joensuu on viime kuukausina ollut näkyvästi esillä mm. Positiivisen pedagogiikan kehittäjän blogi-sivustolla, varhaiskas-

vatuksen hallinnon työntekijä on palkittu Miniverso-työstä valtakunnallisella palkinnolla ja seutuvasun valmistelua olemme saaneet esitellä sekä AVI:n koulutuksissa että valtakunnallisessa Varhaiskasvatuksen Johtajuusfoorumissa.

Joensuun seudulle on laadittu kahdeksan kunnan yhteinen seudullinen varhaiskasvatussuunnitelma. Suunnitelmaa esitetään hyväksyttäväksi eri kuntien lautakunnissa touko-elokuussa. Joensuun hyvinvointilautakunta käsittelee seudullista varhaiskasvatussuunnitelmaa toukokuun kokouksessaan ja se tulee ottaa käyttöön 1.8.2017. Uusi varhaiskasvatussuunnitelma ohjaa oman työn laadun ja monipuolisuuden kehittämistä sekä koskettaa kaikkia lapsia, jotka ovat päiväkodissa, perhepäivähoidossa tai ovat mukana avoimessa varhaiskasvatuksessa.

6. Muu ajankohtainen kehittäminen

Varhaiskasvatuksessa on parhaillaan meneillään kaikille asiakkaille suunnattu asiakaskysely. Asiakasnäkökulmaa ja perheiden kokemuksista saatua palautetta on tarkoitus hyödyntää toiminnan kehittämisessä ja strategiatyössä. Tuloksia kyselystä saadaan kesän 2017 aikana. Edellinen vastaava kysely on toteutettu vuonna 2009.

Varhaiskasvatuksen toiminnanohjausjärjestelmä on kilpailutettu ja uusi Daisy-järjestelmä otetaan käyttöön 1.8.2017. Tämä mahdollistaa hoitoaikaperusteisen maksun sekä aiempaa huomattavasti paremman toiminnanohjauksen ja suunnittelun. Järjestelmän kautta saadaan mm. reaaliaikaista tietoa siitä, että lasten ja paikalla olevan henkilöstön määrä on varhaiskasvatuslain ja päivähoitoasetuksen mukainen.

Joensuussa avoin varhaiskasvatus otettiin toimintamuotona käyttöön neljä vuotta sitten. Avoin varhaiskasvatus on 2—5-vuotiaille lapsille tarkoitettua ohjattua ja tavoitteellista varhaiskasvatussuunnitelman mukaista toimintaa kokoikäisen varhaiskasvatuksen vaihtoehdoksi. Toimintaan on osallistunut yleisimmin perheet, joissa jompikumpi vanhempi on ollut kotona. Avoimen varhaiskasvatuksen käyttö ei vaikuta perheen saamaan kotihoidontukeen. Siitä on tullut varsin suosittua ja se on myös palvelun tehokkaan järjestämisen kannalta kaupungille järkevä toimintamuoto. Hyvinvointilautakunta on päättänyt kohtuullistaa avoimen varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja 1.8.2017 alkaen. Toiveita on esitetty myös palvelun maksuttomuudesta.

Kaupunginjohtajan päätösehdotus:

Kaupunginhallitus ehdottaa, että kaupunginvaltuusto päättää

antaa edellä olevan vastauksen Joensuun Sosiaalidemokraattisen valtuustoryhmän aloitteeseen ja todeta aloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös:

Asia päätettiin ottaa lisälistalta käsittelemään.

Kaupunginhallitus päätti palauttaa asian yksimielisesti hyvinvointilautakunnalle uudelleen valmisteltavaksi.

Ville Tahvanainen poistui kokouksesta pykälän käsittelyn aikana.

Joensuun Sosiaalidemokraattinen valtuustoryhmä jätti 30.1.2017 kaupunginvaltuuston puheenjohtajalle valtuustoaloitteen päivähoiton kokonaisselvityksen tekemisestä. Vastauksenaan valtuustoaloitteeseen hyvinvointilautakunta toteaa

seuraavaa:

1. Subjektiiviseen päivähoito-oikeuteen ja ryhmäkokoihin tehtyjen muutosten vaikutukset

Subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden muutos otettiin käyttöön Joensuussa 1.8.2016 alkaen. Varhaiskasvatusoikeus rajattiin lainsäädännöllä 20 tuntiin viikossa. Varhaiskasvatusta on järjestettävä kokopäiväisesti, jos lapsen huoltajat työskentelevät kokoaikaisesti taikka opiskelevat, toimivat yrittäjänä tai ovat omassa työssä päätoimisesti. Lapsella on lisäksi oikeus 20 tuntia laajempaan varhaiskasvatukseen siinä laajuudessa kuin se on tarpeellista lapsen huoltajan osa-aikaisen tai väliaikaisen työssäkäynnin, työllistymistä edistävään palveluun osallistumisen, kuntoutuksen tai muun vastaavan syyn vuoksi. Lapselle on järjestettävä varhaiskasvatusta kokopäiväisesti, jos se on tarpeen lapsen kehityksen, tuen tarpeen tai perheen olosuhteiden takia taikka se on muutoin lapsen edun mukaista. Käytännössä Joensuussa näin on toimittu, jos perhe on kokopäiväistä varhaiskasvatusta hakenut ja laissa säädetyt edellytykset laajennettuun varhaiskasvatukseen ovat täyttyneet.

Varhaiskasvatustilain 11 §:n mukaan lapsen vanhempien tai muiden huoltajien on kunnan päättämin määräajoin esitettävä selvitys 20 tuntia laajemman varhaiskasvatuksen edellytyksistä. Lisäksi kunta voi perustellusta syystä muutoinkin edellyttää mainitun selvityksen esittämistä. Lapsen vanhempien tai muiden huoltajien tulee ilmoittaa kunnalle varhaiskasvatusoikeuden laajuuteen vaikuttavissa seikoissa tapahtuvista olennaisista muutoksista viipymättä saatuaan niistä tiedon.

20 tunnin varhaiskasvatuksen käyttäjiä on tällä hetkellä 270 lasta. Paikkojen täydessä on ajateltu niin, että kaksi 20-tuntista lasta voi käyttää samaa paikkaa toinen alkuviikon ja toinen loppuviikon tai toinen aamupäivän ja toinen iltapäivän. Yksiköissä on näiltä osin tehty tiivistämistä niin paljon kuin se on ollut mahdollista perheiden ja lasten tilanteet huomioiden. Alle 3-vuotiaita lapsia ei käytännön syistä voi sijoittaa iltapäiväryhmiin, koska he tarvitsevat mahdollisuuden päivälepoon. Saman perheen lapset on yritetty sijoittaa samaan aikaan toimiviin ryhmiin ettei perheen tarvitse tulla ja hakea lapsia hoitoon montaa kertaa saman päivän aikana. Joissakin yksiköissä iltapäiväpaikkoja on em. syistä jäänyt tyhjiksi.

Varhaiskasvatuspaikkojen käyttöä seurataan kahdella eri tavalla. Lasten läsnäolokirjausten perusteella saadaan yksityiskohtaista tietoa yksittäisen ryhmän ja päiväkodin paikkojen käytöstä. Läsnäolokirjausten perusteella paikkojen päivittäistä käyttöä seurataan jatkuvasti palveluohjauksessa uusia lapsia ryhmiin sijoitettaessa. Lisäksi paikkojen päivittäistä käyttöä seurataan hallinnossa pistokkeen omaisesti. Lasten läsnäoloista tehdään kuukausikohtainen koonti päiväkohteittain hallinnon työvälineeksi.

Valtuustoaloitteeseen vastaamista varten tehtiin otanta kuukausikohtaisista koonneista. Tarkasteluajankohdiksi valittiin syyskuu, marraskuu, helmikuu ja huhtikuu. Otannan perusteella on nähtävissä, että subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden muuttumisella tai ryhmäkokojen kasvattamisella ei juurikaan ole ollut vaikutusta päivähoitopaikkojen suhteutettuun käyttöasteeseen tai henkilöstön poissaoloihin.

Subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden ennakoitujen kustannusvaikutukset on arvioitu vuoden 2017 talousarvioon. Kustannuksia leikattiin talousarviosta 20 tunnin varhaiskasvatusoikeuden piiriin kuuluvien lasten määrän perusteella (270

käyttäjää) sillä ajatuksella, että päivähoitoryhmiä voidaan tiivistää. Leikkaus oli yhteensä kolme ryhmää eli 500 000 e. Neljän ensimmäisen kuukauden perusteella näyttää, että kustannussäästöarvio on realistinen.

Ryhmäkoko kasvoi lainsäädäntömuutoksen seurauksena yli 3-vuotiaiden ryhmässä 21 lapsesta 24 lapseen 21 päiväkotiryhmässä. Ryhmäkokojen kasvattaminen tehtiin tilakeskuksen, varhaiskasvatuksen ja ympäristöterveydenhuollon yhteistyönä tehdyn selvityksen pohjalta. Selvityksessä ryhmäkokojen kasvattaminen todettiin mahdolliseksi 21 lapsiryhmässä, joten toimenpiteellä saatiin 63 päivähoitopaikkaa lisää. Kustannusvaikutus vuoden 2017 talousarviossa on 203 000 e. Neljän ensimmäisen kuukauden perusteella näyttää siltä, että kustannussäästöarvio oli realistinen. Jos ratkaisusta luovuttaisiin, tarvittaisiin tätä lapsimäärää varten uusi 4-osastoinen päiväkotito.

Mikäli subjektiivinen varhaiskasvatusoikeus palautettaisiin 20 tunnista kokopäiväiseksi, se tarkoittaisi, että samaa hoitopaikkaa nyt käyttävistä lapsista toiselle tarvitaan toinen hoitopaikka. Muutoksen myötä tarvittaisiin siis 135 paikkaa lisää eli $135 \times 12 \text{ 229 e (v. 2016 tp e/paikka)} = 1,65 \text{ m€}$. Nettovaikutus $1,44 \text{ m€ (10709 €/lapsi)}$. Eli nykyisten tilojen lisäksi tarvittaisiin muutoksen myötä lisätilat 135 lapselle (= 8-osastoinen päiväkotito).

Jos 20-tunnin varhaiskasvatusoikeudesta luovuttaisiin, päätös aiheuttaisi tuon taloudellisen vaikutuksen lisäksi myös jo tehtyihin tilasuunnitelmiin muutostarpeen. Talousarvioon sisällytetyt muutospaketit lähtevät siitä ajattelusta, että 20 tunnin varhaiskasvatuksen kautta saamme sijoitettua taloihin lisää lapsia ja siten tiivistettyä ryhmiä. Esimerkiksi Rantakylän alueella uuden päiväkodin valmistuessa sinne sijoittuvat Rantakylän päiväkodin sekä sen sivuryhmien kaikki lapset (5 ryhmää) ja lisäksi Vesikkopuistosta iltalapsen (2 ryhmää). Tämä mahdollistaa Aallontien päiväkodin lasten ja henkilöstön siirtymisen Vesikkopuiston siirtotiloihin. Jos 20 tuntiset lapset ovatkin kokopäivälapsia, nämä suunnitelmat eivät toteudu. Samanlaiset suunnitelmat on tehty myös Niinivaara-Hukanhautaus -alueelle uuden Hukanhautaus päiväkodin valmistumiseen liittyen.

2. Nykyisten päiväkotien todellinen kunto ja terveellisyys

Varhaiskasvatuksen palveluverkko on muuttunut 2010-luvulla Joensuussa paljon. Perhepäivähoitajien määrä on vähentynyt rekrytointikampanjoista huolimatta, samalla yhä suurempi osa ikäluokasta on tullut varhaiskasvatuksen (päivähoidon) piiriin. Joensuun kantakaupungin alueella lasten määrä on kasvanut. Näistä syistä johtuen kaupunki on sekä rakentanut että vuokrannut uusia päiväkotitoja, samalla kun vanhoja rakennuksia on poistunut käytöstä. Myös yksityiset päiväkotitoimijat ovat investoineet uusiin rakennuksiin.

2010-luvulla toteutuneita uusia päiväkotitoja, joissa kaupunki tuottaa palvelua, ovat Niinivaara, Linnunlahti, Penttilä, Marjala, Kaisla, Sinkkola, Huvikumpu, Niitylahdenranta ja Kiihtelysvaara. Parhaillaan rakennetaan uusia päiväkotitoja Rantakylään, Hammaslahteen ja Hukanhautausalle. Lisäksi Soutajanpuiston päiväkotito on laajennettu ja kesällä 2018 Tuulikanteleen huonokuntoiset siirtotilat on tarkoitus korvata pysyvällä ratkaisulla. Uusia yksityisiä päiväkotitoja on toteutunut tai on valmisteilla eri puolille kaupunkia täydentämään kaupungin omaa palveluverkkoa Marjalaan, Noljaakaan, Karhunmäkeen kaksikin, Multimäkeen ja Rantakylään. Yhteensä näitä uusia päiväkotitohteita on siis 20. Käytöstä poistuneita päiväkotitoja ovat mm. Punahilkka, Mehtimäki, Niinivaara (entinen), Karsikko, Siili, Elli ja Kiihtelysvaaran vanhat tilat. Lisäksi kesällä Pataluodon päiväkodin valmistuessa poistuvat Rantakylän ja Aallontien päiväkodit.

Pidempiaikaisten ratkaisujen lisäksi on mm. kasvaneesta tarpeesta ja sisäilma-
syistä johtuen toteutettu siirtotilaratkaisuja, tällä hetkellä 18 ryhmää toimii siir-
totiloissa mikä tarkoittaa noin kolmen keskikokoisen päiväkodin lasten määrää.
Päiväkotitiloja on siis parannettu systemaattisella työllä ja varsin suurella inves-
tointivolyymillä koko 2010-luku. Palveluverkon kehittäminen jatkuu tulevaisuu-
dessakin, myös kaupungin kasvusta ja keskittymisestä johtuen.

3. Oman varhaiskasvatuksen ja yksityisen päivähoiton suhde

Oman varhaiskasvatuksen ja yksityisen päivähoiton suhde on linjattu kaupun-
ginhallituksen 2014 hyväksymässä Lasten ja nuorten palvelujen toimeenpa-
no-ohjelmassa vuodelle 2015-2017. Toimeenpano-ohjelmassa tavoitteeksi vuo-
delle 2017 on asetettu, että palvelutuotannosta 20 % olisi yksityistä päivähoitoa.

Kaupunki linjasi yksityisen päivähoiton osuuden tilanteessa, jossa monessa kau-
pungin omassa yksikössä oli sisäilmaongelmia, 18 päivähoitoryhmää toimi väliai-
kaisissa siirtotiloissa eikä kaupungin investointimäärärahat tai -aikataulu mah-
dollistanut kaupungin omaa rakentamista. Yksityisen päivähoiton osuuden li-
sääminen mahdollisti uusien yksiköiden nopean valmistumisen ja säästi kaupun-
gin investointikustannuksia.

Yksityisen päivähoiton osuus kuntien palvelutuotannosta vaihtelee jonkin ver-
ran. Taulukossa otantana joitakin verrokkikuntia (verrokkikaupunkien tiedot on
koottu valtakunnalliseen varhaiskasvatusjohtajien verkostoon kuuluvista kunnis-
ta):

Kunta/kaupunki	Yksityisen päivähoiton osuus palvelutuotannosta (%)
Espoo	25 %
Joensuu	17,6 % (tavoite 20 %)
Jyväskylä	25 %
Kajaani	31 %
Kauhajoki	14 %
Kokkola	10 %
Lahti	10 %
Lappeenranta	30 % (ostopalveluna)
Mikkeli	20 %
Oulu	38,5 %
Pori	15 %
Rauma	17 %
Savonlinna	27 %
Turku	30 %
Vaasa	11 % (tavoite 25 %)
Vantaa	14,1 %

Yksityisen ja kunnallisen päivähoiton kustannuksia on verrattu toisiinsa vertaa-
malla yksityisen palvelurahan hintaa kunnallisen hoitopaikan hintaan. Laskel-
massa kustannukset on yhdenmukaistettu, esimerkiksi avustajien ja erityislas-
tentarhanopettajien kustannukset on poistettu kaupungin yksiköistä vertailua
tehtäessä, koska yksityisissä päiväkodeissa ei tätä palvelua perheille ole tarjolla.
Alustavan tarkastelun mukaan näyttää siltä, että yksityinen palvelutuotanto on
kunnallista palvelutuotantoa edullisempaa. Kustannusten ero vaihtelee yksikös-
tä riippuen useita prosentteja. Tarkempi selvitys asiasta valmistuu kesän aikana.

4. Yksityisen päivähoidon tason riittävä valvonta

Yksityinen päivähoito on luvanvaraista toimintaa, jota luvittaa Aluehallintovirasto. Hankittaessa palveluja yksityiseltä palvelujen tuottajalta kunnan on varmistettava siitä, että hankittavat palvelut vastaavat sitä tasoa, jota edellytetään vastaavalta kunnalliselta toiminnalta. (Varhaiskasvatuslaki 10 §) Joensuussa yksityisen päivähoidon valvonta on delegoitu lautakunnalta kahdelle perhepäivähoidon ohjaajalle. Yksityisen päivähoidon valvonnan pääperiaatteet on määritelty Varhaiskasvatus- ja koulutuslautakunnassa viimeisimmäksi 27.6.2016 § 69. Yksityisen päivähoidon valvontaa tehdään jatkuvana valvontana niin uuden yksikön perustamisvaiheessa, toiminnan toteutusvaiheessa kuin toimintaa lopetettaesakin. Yksityisen päivähoidon valvojat valvovat, että yksityinen varhaiskasvatuspalvelu täyttää varhaiskasvatuslain ja kunnan sille asettamat vaatimukset.

Yksityiseen päivähoitoon selvitetään palvelusetelijärjestelmän käyttöön ottamista 1.8.2018. Palveluseteliin liittyy sääntökirja, jossa määritellään tarkemmin yksityiseltä päivähoitolta edellytettävät kriteerit. Tässä yhteydessä on mahdollista tarkentaa myös laatukriteereitä, joita kaupunki edellyttää palvelusetelillä toimivalta palveluntuottajalta. Sääntökirja toimii yhtenä oleellisena valvonnan ohjausvälineenä, samoin 1.8.2017 myös yksityisille päiväkodeille käyttöön otettava Daisy-toiminnanohjausjärjestelmä ja valtakunnallisiin varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin ja Joensuun seudun varhaiskasvatussuunnitelmaan pohjautuvat yksiköiden varhaiskasvatussuunnitelmat.

5. Oman varhaiskasvatustyön laadun ja monipuolisuuden kehittäminen

Oman varhaiskasvatustyön laatuun on kiinnitetty huomiota viimeisten viiden vuoden aikana sekä panostamalla varhaiskasvatuksen pedagogiikan kehittämiseen, johtamisrakenteiden luomiseen että pedagogisen johtamisen pitkäkestoiseen täydennyskoulutukseen. Päivähoitopaikkahakemusten käsittelyn ja lasten päivähoitoon sijoittamisen keskittäminen varhaiskasvatuksen palveluohjausyksikköön vapautti päiväkodin johtajien työaikaa. Vapautunut aika ohjeistettiin käytettäväksi pedagogiseen kehittämiseen ja kehittämistyön tueksi järjestettiin pedagogisen johtamisen koulutusta.

Joensuun pedagogisiksi painopistealueiksi on varhaiskasvatuksen johtoryhmässä linjattu

- varhaiskasvatussuunnitelmaan perehtyminen, joka sisältää
- kolmiportaiseen tukeen perehtymisen
- laadun varmistuksen, arvioinnin suunnittelun ja toimeenpanon
- Positiivinen pedagogiikka
- Miniverso

Omien yksiköiden pedagogista kehittämistyötä on tehty intensiivisesti ja se on huomattu myös valtakunnan tasolla. Joensuu on viime kuukausina ollut näkyvästi esillä mm. Positiivisen pedagogiikan kehittäjän blogi-sivustolla, varhaiskasvatuksen hallinnon työntekijä on palkittu Miniverso-työstä valtakunnallisella palkinnolla ja seutuvasun valmistelua olemme saaneet esitellä sekä AVI:n koulutuksessa että valtakunnallisessa Varhaiskasvatuksen Johtajuusfoorumissa.

Joensuun seudulle on laadittu kahdeksan kunnan yhteinen seudullinen varhaiskasvatussuunnitelma. Suunnitelmaa esitetään hyväksyttäväksi eri kuntien lautakunnissa touko-elokuussa. Joensuun hyvinvointilautakunta käsittelee seudullista varhaiskasvatussuunnitelmaa toukokuun kokouksessaan ja se tulee ottaa käyttöön 1.8.2017. Uusi varhaiskasvatussuunnitelma ohjaa oman työn laadun ja mo-

nipuolisuuden kehittämistä sekä koskettaa kaikkia lapsia, jotka ovat päiväkodissa, perhepäivähoidossa tai ovat mukana avoimessa varhaiskasvatuksessa.

6. Muu ajankohtainen kehittäminen

Varhaiskasvatuksessa on parhaillaan meneillään kaikille asiakkaille suunnattu asiakaskysely. Asiakasnäkökulmaa ja perheiden kokemuksista saatua palautetta on tarkoitus hyödyntää toiminnan kehittämisessä ja strategiatyössä. Tuloksia kyselystä saadaan kesän 2017 aikana. Edellinen vastaava kysely on toteutettu vuonna 2009.

Varhaiskasvatuksen toiminnanohjausjärjestelmä on kilpailutettu ja uusi Daisy-järjestelmä otetaan käyttöön 1.8.2017. Tämä mahdollistaa hoitoaikaperusteisen maksun sekä aiempaa huomattavasti paremman toiminnanohjauksen ja suunnittelun. Järjestelmän kautta saadaan mm. reaaliaikaista tietoa siitä, että lasten ja paikalla olevan henkilöstön määrä on varhaiskasvatuslain ja päivähoitoasetuksen mukainen.

Joensuussa avoin varhaiskasvatus otettiin toimintamuotona käyttöön neljä vuotta sitten. Avoin varhaiskasvatus on 2–5-vuotiaille lapsille tarkoitettua ohjattua ja tavoitteellista varhaiskasvatussuunnitelman mukaista toimintaa kokoikäisen varhaiskasvatuksen vaihtoehdoksi. Toimintaan on osallistunut yleisimmin perheet, joissa jompikumpi vanhempi on ollut kotona. Avoimen varhaiskasvatuksen käyttö ei vaikuta perheen saamaan kotihoidontukeen. Siitä on tullut varsin suosittua ja se on myös palvelun tehokkaan järjestämisen kannalta kaupungille järkevä toimintamuoto. Hyvinvointilautakunta on päättänyt kohtuullistaa avoimen varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja 1.8.2017 alkaen. Toiveita on esitetty myös palvelun maksuttomuudesta.

Valmistelija: päivähoiton johtaja Päivi Liuski

Hyvinvointijohtajan päätösehdotus:

Hyvinvointilautakunta päättää antaa kaupunginvaltuustolle edellä esitetyn lausuntonaan Joensuun Sosiaalidemokraattisen valtuustoryhmän aloitteeseen.

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti.

Päivähoidon johtaja Päivi Liuski esitteli asiaa pykälän käsittelyn aikana.

Jaana Tolkki poistui kokouksesta ennen tämän pykälän päätöksen tekoa klo 18.56.

KH 05.06.2017 § 251

Kaupunginjohtajan päätösehdotus:

Kaupunginhallitus ehdottaa, että kaupunginvaltuusto päättää

antaa edellä olevan vastauksen Joensuun Sosiaalidemokraattisen valtuustoryhmän aloitteeseen ja todeta aloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti.

Strategiajohtaja Janna Puumalainen ja päivähoiton johtaja Päivi Liuski olivat

kokouksessa asiantuntijoina asian käsittelyn aikana.

KV 12.06.2017 § 82

Ehdotus:

Kaupunginhallitus ehdottaa, että kaupunginvaltuusto päättää

antaa edellä olevan vastauksen Joensuun Sosiaalidemokraattisen valtuustoryhmän aloitteeseen ja todeta aloitteen loppuun käsitellyksi.

Keskustelu:

Asiassa käytiin keskustelu, jossa 12 valtuutettua ja kansliapäällikkö Jari Horttanainen käyttivät puheenvuoroja.

Keskustelussa valtuutettu Mari Ojalampi esitti asian palauttamista uudelleen valmisteltavaksi siten, että selvitys on annettava elokuun loppuun mennessä. Valtuutetut Joakim Kärkäs ja Anni Järvinen kannattivat ensimmäisenä Ojalamin palautusesitystä.

Päätettyään keskustelun palautusesityksen osalta puheenjohtaja totesi, että kannatetusta palautusesityksestä on äänestettävä teknisellä kokouslaitteistolla, jolloin niiden, jotka kannattavat asian käsittelyn jatkamista tulee äänestää JAA, ja niiden, jotka kannattavat asian palauttamista valmisteltavaksi tulee äänestää EI.

Toimitetussa äänestyksessä annettiin 25 JAA-ääntä, 34 EI-ääntä, yhteensä 59 ääntä.

Päätös:

Puheenjohtaja totesi, että kaupunginvaltuusto on päättänyt palauttaa asian uudelleen valmisteltavaksi.

KH 25.09.2017 § 389

Kaupunginvaltuuston päätöksestä ei käy selville, mitä selvityksiä asiassa odotetaan. Hallintosäännön 12 §:n mukaan sen jälkeen kun tuli kannatettu pöydällepanoehdotus, joka keskeyttäisi asian asiallisen käsittelyn, puhujien on puheenjohtajan kehotuksesta rajoitettava puheenvuoronsa koskemaan vain tätä ehdotusta ja siitä on tehtävä päätös ennenkuin keskustelua asiassa jatketaan. Kokouksessa toimitettiin hallintosäännön mukaisesti ja valtuustolle annettavaan vastaukseen tarvittavat täydennykset vaativat jatkoevästystä.

Varhaiskasvatus kaupunginhallituksen ja hyvinvointilautakunnan iltakoulussa

Varhaiskasvatuksen nykytilanne ja näkymät olivat esillä kaupunginhallituksen ja hyvinvointilautakunnan yhteisessä iltakoulussa 18.9.2017, jolloin varhaiskasvatusjohtaja Päivi Liuski esitteli laajasti asiaa.

Esityksessä tarkasteltiin lasten (1-6v) ja hoitopaikkojen määrän kehitystä koko kaupungin osalta ja alueellisesti. Lisäksi todettiin hoidossa olevien lasten osuus alueittain ja hoitopaikkojen jakauma kunnallisiin- ja yksityisiin päiväkoteihin ja kunnalliseen- ja yksityiseen perhepäivähoitoon.

Hoitoaikaperusteinen laskutus on otettu käyttöön syyskauden alusta ja siihen

kuuluu 5 hoitoaikaporrasta. Vanhemmat määrittelevät palvelutarpeen ja maksut määräytyvät valitun hoitoajan mukaisesti.

Lapsia on hoidossa 3031, ja valinnat on tehty seuraavasti:

- 0-88 h: 313 lasta sisältäen 20 tuntiset (10,3%)
- 89-120 h: 597 lasta (19,7%)
- 121-150 h: 499 lasta (16,5%)
- yli 151 h: 1040 lasta (34,3%)
- 400 lapselta puuttuu vielä maksupäätös (13,2%)

Esityksessä käsiteltiin myös subjektiivista varhaiskasvatusoikeutta. 14.9.2017 tilanteen mukaan 175 lasta on 20-tuntin varhaiskasvatusoikeuden piirissä. Periaate on että kaksi lasta käyttää samaa varhaiskasvatuspaikkaa, ovat eri aikoina läsnä. Perhe voi valita haluaako puolipäiväisen hoidon vai hoitoa 2,5 päivää viikossa, sen jälkeen kaupunki määrittelee tarkemmat hoitoajat.

Lakimuutos mahdollisti ryhmäkokojen kasvattamisen 3 lapsella yli 3-vuotiaiden ryhmissä. Tämän seurauksena saatiin 63 hoitopaikkaa lisää. Ryhmäkokoja on voitu kasvattaa uusissa yksiköissä, joissa sisäilman laatu on hyvä ja joissa ryhmätilojen neliömäärät sallivat asian. Useista erillisistä ryhmistä ja ryhmäperhepäivähoitoyksiköistä on tämän toimintamallin avulla voitu luopua.

Varhaiskasvatusjohtaja toi esityksessään esille asioita, jotka ovat aiempaan verrattuna muuttuneet tämän päivän arjessa.

- lapset eivät ole enää säännöllisesti paikalla
- tuloajat ja lähtöajat vaihtelee
- yli 3-vuotiaiden ryhmissä enemmän lapsia läsnä, vaikka edelleenkin ryhmät eivät ole jatkuvasti täynnä
- henkilöstö viestii levottomuuden lisääntymisestä ryhmissä, johon asiaan vaikuttaa useat eri tekijät

Hoitoaikaperusteinen laskutus muuttaa tilannetta päivähoidossa merkittävästi. Vaikka subjektiivinen varhaiskasvatusoikeus muutettaisiin kokopäiväiseksi ja ryhmäkoot isojen ryhmissä palautettaisiin ennen lakimuutosta vallinneeseen tilaan, lapset tulevat ja lähtevät edelleen eri aikoina, koska hoitoaikaperusteinen laskutus mahdollistaa sen. Vanhempien valintoja on vaikea ennustaa; kuinka moni jatkaisi alimmalla maksuportaalla, kuinka moni valitsisi jotain muuta? Mihin aikaan lapset olisivat hoidossa? Tämän hetkisen kokemuksen perusteella vanhemmat arvioivat hyvin tarkkaan tarvitsemansa tuntimäärän ja yrittävät pysyä siinä.

Nyt voidaan 20-tuntisten osalta säädellä paikkojen käyttöä kun kunta päättää päivittäiset hoitoajat. Muutoksen myötä käyttö nykyisten kokemusten perusteella painottuisi aamupäivään, jolloin iltapäivällä osa paikoista olisi vajaalla käytöllä.

Jos subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden rajauksesta ja ryhmäkokojen kasvattamisesta luovutaan, tarvitaan varhaiskasvatusjohtajan mukaan laskennallisesti 151 uutta päivähoitopaikkaa. Tämä tarkoittaisi kahta 4-ryhmäistä tai yhtä 8-ryhmäistä uutta yksikköä. Esimerkiksi 4-osastaisen päiväkodin rakennusinvestointi on noin 3,1 miljoonaa euroa ja vuoden käyttökulut 800.000 €. Suuremman 7-osastaisen päiväkodin investointikulu on noin 4,4 milj. € ja vuoden käyttökulut n. 1.530.000 €.

Voidaan todeta, että nyt käyttöön otetusta hoitoaikaperusteisesta laskutuksesta

ovat alkukokemukset hyviä ja antavat vanhemmille valinnanvapauden tarvittavan hoitoajan valinnassa ja hoitoaikojen mukaiset maksuportaat auttavat perheiden kulujen hallinnassa. Kehitystä olisi nyt hyvä tarkastella pidemmän aikaa ja sen kautta arvioida tilanteen antamia mahdollisuuksia päivähoiton edelleen kehittämiseen ja sen hallittuun arvioimiseen, mitä toiminnallisia ja taloudellisia vaikutuksia subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden muuttaminen kokopäiväiseksi ja mahdolliset ryhmäkokemuutokset aiheuttaisivat.

Päivähoidon asiakaskysely

Joensuun kaupunki toteutti keväällä 2017 päivähoiton asiakaskyselyn sekä yksityisessä että julkisessa hoidossa ja niin päiväkodeissa kuin perhepäivähoidossa. Kyselyyn saatiin 458 vastausta. Tulokset analysoitiin kesän 2017 aikana ja julkistettiin elokuussa 2017. Tuloksia hyödynnetään mm. palvelun kehittämisessä. Edellinen vastaava kysely tehtiin vuonna 2009, eli oli jo korkea aika kerätä asiakasnäkemyksiä. Kysymykset laadittiin niin, että mallina oli vuoden 2009 kyselyn lisäksi naapurikuntien Kontiolahden ja Liperin sekä Helsingin, Espoon, Lahden ja Jyväskylän melko tuoreet kyselyt. Kysymyksiä oli yhteensä 23, minkä lisäksi kaksi vapaan sanan kenttää joissa kysyttiin kehittämishdotuksia ja muuta palautetta kaupungille. Kysymykset koskivat laajasti niin hoitopaikan hakemista, hoitopaikan tiloja ja viihtyisyyttä kuin hoitopäivän kulkua ja yhteistyötä henkilöstön kanssa. Tulokset analysoi Webropol Oy ja ne löytyvät kaupungin verkkosivuilta www.joensuu.fi/asiakaskyselyt.

Kokonaisuutena perheet vaikuttavat kohtuullisen tyytyväiseltä saamaansa päivähoitopalveluun. Vastanneista 91 % on hyvin tai erittäin tyytyväisiä saamaansa hoitopaikkaan. Neuvontaa ja opastusta hakuvaiheessa on kuitenkin toivottu enemmän. Muuta kuin suomea äidinkielenään puhuvissa perheissä päivähoitopaikan hakemiseen ja tiloihin ollaan tyytyväisempiä kuin suomenkielisissä perheissä. Yksityisen ja kunnallisen päivähoiton välillä ei ole suuria eroja tyytyväisyydessä, ulkotiloihin oltiin tosin yksityisissä päiväkodeissa tyytymättömämpiä kuin kunnallisissa päiväkodeissa. Yksityisissä päiväkodeissa poikien vanhemmat ovat tyytyväisempiä kuin tyttöjen, julkisella puolella sukupuolten välillä ei ole eroa.

Tyytyväisyyttä hoitopäivän aikaiseen toimintaan kysyttiin kahdeksan eri kysymyksen kautta, mm. kuinka lapsi jää hoitoon, vastaako toiminta perheen toiveista, onko toiminta riittävän monipuolista ja koetaanko varhaiskasvatus laadukkaaksi. Tyytyväisyys kokonaisuutena on varsin hyvällä tasolla, Webropol-analysin arvion mukaan jopa erinomaisella. Kunnallisen ja yksityisen päivähoiton välillä ei ole merkitsevää eroa, perhepäivähoidossa sen sijaan hoitopäivään ollaan tyytyväisempiä kuin päiväkodeissa. Kysymykset, joihin oltiin vähemmän tyytyväisiä liittyivät syömiseen, ystävyys-suhteisiin päiväkodissa sekä liikunnan määrään.

Yhteistyötä henkilökunnan kanssa kartoitettiin myös kahdeksan eri kysymyksen avulla, mm. kuinka hyvin lapset tarpeet ja tunnetilat huomioidaan ja onko suhde henkilökuntaan luottamuksellinen. 93 % vastaajista arvioi henkilökunnan ammattitaidon hyväksi tai erittäin hyväksi, henkilökuntaa kiitettiin myös muuten. 84 % koki saavansa neuvoa ja tukea halutessaan hyvin tai erittäin hyvin. 4 % vastaajista oli sitä mieltä, että tukea saa huonosti tai erittäin huonosti. Eniten kehitettävää henkilöstön kanssa tehtävässä yhteistyössä on tiedonvaihdossa ja siinä kuinka vanhemmat kokevat pystyvänsä vaikuttamaan lapsen varhaiskasvatuspäivään. Yksityisissä ja julkisissa päiväkodeissa ei kokonaisuutena ollut kovin suuria eroja, yksityisessä hoidossa oltiin kuitenkin hiukan tyytymättömämpiä

henkilökunnan ammattitaitoon, tiedonvaihtoon ja hoitopäivän sisältöön vaikuttamiseen - samalla poikien vanhemmat ovat tyytyväisempiä kuin tyttöjen. Kotikieliltään muut kuin suomenkieliset ovat lievästi tyytyväisempiä kuin suomenkieliset vastaajat. Perhepäivähoidossa ollaan tässäkin suhteessa tyytyväisempiä kuin päiväkodeissa. Tyytyväisyydessä ei ole eroa sen mukaan onko lapsi ollut hoidossa jo pidempään vai vasta vähän aikaa.

Kysymykseen mihin et ole tyytyväinen ja mitä päiväkodissa pitäisi kehittää, annettiin kehittämisehdotuksensa noin 230 vastaajaa 458:sta. Näistä vastauksista noin 70 liittyi liian suuriksi koettuihin ryhmäkokoisiin tai liian vähäiseen henkilökunnan määrään. Subjekttiivisen päivähoito-oikeuden rajaamiseen liittyi alle 10 vastausta. Runsaasti kehittämisehdotuksia saivat myös mm. viestintä ja tiedotus, päivälepo, ruokailut, ulkoilu, varahoitojärjestelyt sekä siirtotilat. Kysymykseen mihin olet varhaiskasvatuksen laadussa tyytyväinen annettiin 278 vastausta. Kiihtoksia tuli mm. henkilökunnasta, monipuolisuudesta ja lapsen huomioimisesta, monet olivat varsin laajasti toimintaan ylipäättään tyytyväisiä.

Päivähoidon asiakaskysely on tarkoitus uusida keväällä 2018, jolloin on mahdollista kerätä kokemuksia elokuussa 2017 alkaneesta hoitoaikaperusteisesta uudesta käytännöstä. Tällä hetkellä kokemuksia ei vielä kannata kerätä, koska järjestelmää vasta ajetaan sisään eivätkä kaikki vanhemmat ole vielä edes ilmoittaneet porrastusluokkia.

Henkilöstön työtyytyväisyys ja henkilöstön muu kuuleminen

Kaupungin henkilöstölle toteutetaan työtyytyväisyyskysely noin kerran vuodessa. Osa kysymyksistä on vakioita, jotta voidaan seurata muutosta, osaa voidaan vaihdella tarpeen mukaan. Edelliset päivähoitoa koskevat kyselyt ovat maaliskuulta 2016 ennen ja marraskuulta 2016 jälkeen ryhmäkokemuutosten. Ko. ajankohtien välillä kaikissa 17 kysymyksessä päivähoiton työtyytyväisyys on pysynyt vähintään samana, neljän kysymyksen kohdalla jopa noussut hieman. Lisäksi 12 kysymyksessä päivähoidossa ollaan tyytyväisempiä kuin Joensuun kaupungin henkilöstö keskimäärin. Ainoastaan kysymyksen "meillä on tarvittavat työvälineet" kohdalla päivähoidossa ollaan hieman tyytymättömämpiä kuin kaupungin henkilöstö keskimäärin.

Lisäksi on selvitetty sairauspoissaolojen määrä tammi-toukokuussa vuosina 2016 ja 2017. Vuonna 2016 sairauspoissaoloja oli varhaiskasvatuksessa yhteensä 6 558 vuorokautta ja vuonna 2017 vastaavana aikana 5 684 vuorokautta. Sairauspoissaolovuorokausien määrä on siis laskenut noin 13 prosentilla, eli kehitys on ollut tässä suhteessa positiivista.

Marraskuun 2016 jälkeen henkilökunnan näkemyksiä on kerätty helmi-huhtikuussa 2017 strategian kehittämisen taustalle. Vastaajia oli 187, varhaiskasvatus ei mitenkään erityisesti noussut tässä kyselyssä esille. Noin 30 vastaajaa nosti esiin lapsiin, nuoriin ja perheisiin liittyvien palvelujen kehittämisen. Muita esiin nousseita teemoja oli mm. henkilökunnan huomioiminen ja osallistaminen. Lisäksi saatiin erilaisia vinkkejä strategiaprosessiin ja strategian toimeenpanoon. Henkilökunnalla on ollut mahdollisuus myös kommentoida strategialuonnosta.

Henkilöstön työtyytyväisyyskysely on tarkoitus toteuttaa jälleen loppuvuonna 2017. Päivähoidon kannalta hyvä aika on, kunhan hoitoaikaan perustuva uusi järjestelmä on saatu otetuksi käyttöön. Parhailtaan on menossa iso toiminnallinen muutos, joka vaatii uuden oppimista ja toimintatapojen kehittämistä. Edellinen valtuusto asetti jo vuonna 2013 tavoitteeksi hoitoaikaperusteiseen järjestelmään

siirtymisen. Vaikka tahtotila on ollut tiedossa jo kauan, toimeenpano on kestänyt ja vaatii myös henkilökunnan osalta aikaa.

Valmistelija: kansliapäällikkö, strategiajohtaja

Kaupunginjohtajan päätösehdotus:

Kaupunginhallitus päättää

antaa kaupunginvaltuustolle edellä esitetyn lausuntonaan Joensuun Sosiaalidemokraattisen valtuustoryhmän aloitteeseen ja

todeta aloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti.

293/05.10.00/2017

Kaupunginvaltuusto 10/30/2017 § 132

Ehdotus:

Kaupunginhallitus ehdottaa, että kaupunginvaltuusto päättää

merkitä edellä olevan tiedoksi vastauksena Joensuun Sosiaalidemokraattisen valtuustoryhmän aloitteeseen ja

todeta aloitteen loppuun käsitellyksi.

Keskustelu:

Asiassa käytiin keskustelu, jossa neljä valtuutettua käytti puheenvuoron.

Keskustelussa ei tehty päätösehdostuksesta poikkeavia esityksiä.

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti.

Valtuustoaloite

Päivähoidon kokonaisselvitys tarpeen

Hyväksyessään hyvinvointilautakunnan kuluvan vuoden talousarvion kaupunginvaltuusto edellytti lautakunnan seuraavan subjektiiviseen päivähoito-oikeuteen ja ryhmäkokoihin tehtyjen muutosten vaikutuksia ja raportoivan niistä kesään mennessä.

Tämän lisäksi sosialidemokraattinen valtuustoryhmä pitää välttämättömänä, että lautakunta selvittää nykyisten päiväkotien todellisen kunnon ja terveellisyyden ja selvityksestä seuraavat peruskorjaus- ja uusien tilojen rakentamistarpeet.

Tähän liittyen kaupungin on tarpeen määritellä oman varhaiskasvatuksen ja yksityisen päivähoidon suhde samalla tavoin kuin tehtiin vanhusten palveluasumisen suhteen. Nyt yksityisiä päiväkoteja syntyy voitontavoittelu etusijalla (omistajina pääasiassa pääomasijoittajat) kuin sieniä sateella ilman kaupungin linjausta ja ohjausta. Muista kaupungeista on paljon esimerkkejä ongelmista ja jopa väärinkäytöksistä.

Lautakunnan tulee huolehtia yksityisen päivähoidon tason riittävästä valvonnasta, mutta paneutua myös oman varhaiskasvatustyön laadun ja monipuolisuuden kehittämiseen.

Socialidemokraattinen valtuustoryhmä esittää, että kaupunginhallitus ja hyvinvointilautakunta tekevät varhaiskasvatus- ja päiväkotitilanteesta kokonaisselvityksen, joka on esiteltävissä viimeistään uuden kaupunginvaltuuston aloittaessa toimintansa ja strategiatyönsä.